

Stroomlijning van rechtsbescherming in het omgevingsrecht

Studiemiddag VMR

G.A. van der Veen
AKD Rotterdam

15 mei 2012

Agenda

1. Inleiding
2. Enige ervaringen Crisis- en herstelwet
3. Vervolg van stroomlijning van het bestuursprocesrecht
 1. Chw
 2. Awb
4. Enkele stellingen

Inleiding

1. Stroomlijning van rechtsbescherming in het omgevingsrecht is tot dusverre in wezen: beperken en verkorten van rechtsbeschermingsprocedures, nadat een besluit is genomen
2. Reden is de wens tot vaart, die (in ieder geval vanaf het nemen van een besluit), bij een aantal besluiten prevaleert boven maximale rechtsbescherming
3. Dat aantal besluiten zijn tot dusverre de Chw-besluiten

Ervaring 1: beperking beroep lagere overheden

- 1. Artikel 1.4:** Een niet tot de centrale overheid behorend(e) rechtspersoon krachtens publiekrecht ingesteld en/of bestuursorgaan kan geen beroep instellen tegen een besluit dat niet is gericht tot die rechtspersoon en/of orgaan daarvan
- 2. ABRvS 29 juli 2011, AB 2011, 281 en diverse andere uitspraken:** Bepaling is niet in strijd met Europeesrechtelijke verplichtingen
- 3. ABRvS 8 februari 2012, LJN: BV3215:** Geen creatieve acties van lagere overheden om toch (bestuursrechtelijk) te mogen procederen

Ervaring 1: Beperking beroep lagere overheden

1. ABRvS 22 februari 2012, LJN: BV6554: Ook geen invloed via partijstelling ex artikel 8:26 Awb, want dat strijdt met de bedoeling van de wetgever
2. Wetsvoorstel 33135 tot verlenging Chw: uitsluiting beperkt tot besluiten van de centrale overheden; lagere overheden mogen onderling wel procederen
3. Ratio vooral herstel van beroepsrecht waterschap tegen besluiten van provincie of gemeente, ter behartiging van functionele belangen (van waterschap) bij integrale belangenafwegingen
4. Geen civiele procedures bekend > werkt dus!

Ervaring 2: Relativiteitsvereiste (1)

- 1. Artikel 1.9:** De administratieve rechter vernietigt een besluit niet op de grond, dat het in strijd is met een geschreven of ongeschreven rechtsregel of een algemeen rechtsbeginsel, indien deze regel of dit beginsel kennelijk niet strekt tot bescherming van de belangen van degene die zich daarop beroept
- 2.** Meeste jurisprudentie tot dusverre ziet op belangen van direct belanghebbenden in de zin van artikel 1:2 lid 1 Awb; zulke belangen zijn (in het omgevingsrecht) primair gerelateerd aan de eigen belangen ten aanzien van eigen gronden en gebruiksmogelijkheden

Relativiteitsvereiste (2)

1. ABRvS 18 januari 2012, LJN: BV1190: zakelijke belangen van continuïteit in bedrijfsuitoefening en dergelijke
2. ABRvS 13 juli 2011, M en R 2011, 189: individuele belangen die parallel lopen met algemene belangen (onder de Natuurbeschermingswet 1998); concept van parallelle belangen
3. Wat maakt de Natuurbeschermingswet 1998 zo "bijzonder" dat daar van parallelle belangen gesproken mag worden, om in wezen toch algemene belangen aan individuele appellanten te kunnen koppelen?

Relativiteitsvereiste (3)

1. ABRvS 14 september 2011, LJN: BS8857: Bij algemeen belangenbehartigers kijken naar statutaire belangen en feitelijke werkzaamheden
2. ABRvS 31 augustus 2011, LJN: BR6316: Collectieve belangenbehartigers mogen opkomen voor belangen van de leden, als dat "eigen belangen" van de leden zijn; dus geen NIMBY-acties voor die leden met "oneigenlijke argumenten" toegestaan

Relativiteitsvereiste (4)

1. Conclusie 1: De door de wetgever beoogde “oneigenlijke” beroepsgronden – met name van rechtstreeks belanghebbenden – lijken redelijk succesvol, maar niet extreem rigide, weggewerkt
2. Conclusie 2: Algemeen en collectief belanghebbenden lijken niet in extreme mate geschaad te zijn, althans als uitgegaan wordt van de belangen die zij daadwerkelijk behartigen
3. Conclusie 3: Tijdwinst zit vooralsnog vooral aan end: procedures zijn er toch, maar uiteindelijk minder vernietigingen

Vervolg van stroomlijning, Chw

Wetsvoorstel 33135 tot verlenging van de Chw (afgevoerd van de stand van werkzaamheden TK op 24 april 2012)

1. Artikel 1.4 (nieuw) beperkt de uitsluiting van het beroepsrecht van lagere overheden tot besluiten van de centrale overheden
2. Artikel 1.6 en 1.6a met het verbod van pro-forma beroepen blijven bestaan

Vervolg van stroomlijning, Awb

Wetsvoorstel aanpassing bestuursprocesrecht
(Kamerstuk 32 450)

1. Kent veel wijzigingen van het bestuursprocesrecht, gericht op stroomlijning van procedures en bevordering van effectieve en definitieve geschillenbeslechting
2. Artikel 1.5 Chw (inzake het passeren van gebreken) wordt artikel 6:22 (nieuw) Awb
3. Artikel 1.9 Chw wordt artikel 8:69a Awb

Vervolg van stroomlijning, Awb

- 1. Artikel 8:41a:** De bestuursrechter beslecht het hem voorgelegde geschil zoveel mogelijk definitief
- 2. Algemene gedachte:** voortvarendheid staat voorop, zodat de uitvoering van besluiten niet (onnodig) verdere vertraging oploopt

Vervolg van stroomlijning, Awb

- 1. Artikel 8:69a:** De bestuursrechter vernietigt een besluit niet op de grond dat het in strijd is met een geschreven of ongeschreven rechtsregel of een algemeen rechtsbeginsel, indien deze regel of dit beginsel kennelijk niet strekt tot bescherming van de belangen van degene die zich daarop beroept
- 2.** Het relativiteitsvereiste gaat dus in het gehele bestuursrecht / omgevingsrecht gelden, ook buiten de gevallen die door de Chw worden bestreken

Vervolg van stroomlijning, Awb

1. Relativiteitseis van artikel 8:69a Awb gaat gelden voor alle soorten besluiten, dus ongeacht of deze veel belangen van veel appellanten raken
2. Relativiteitseis kan dus onverwachte uitkomsten hebben, ook al omdat het beschermingsbereik in het omgevingsrecht nog niet helemaal duidelijk is geworden, laat staan dat daarbuiten al duidelijkheid bestaat
3. Wellicht relativiteitseis vooral van belang “tegen” direct belanghebbenden, want algemeen belanghebbenden kunnen sturen met statuten en werkzaamheden

Stellingen (1)

- 1. Artikel 1.4 Chw:** De wetgever heeft het niet aangedurfd om de uitsluiting van het beroepsrecht van de lagere overheden tot buiten de Chw op te rekken, hetgeen het discutabele karakter bevestigt
- 2. Artikel 1.6 Chw:** Het is niet zo discutabel om het verbod op pro-formaberoepen hier te handhaven. In het omgevingsrecht zijn vaak ontwerp-besluiten aan de orde, met zienswijzen waaraan gronden kunnen worden ontleend

Stellingen (2)

- 1. Artikel 1.9 Chw/artikel 8:69a Awb:** Bij algemene invoering van het relativiteitsvereiste, heeft het minder zin om het belanghebbende-schap ruim te houden, want dan zouden appellanten wel alle ruimte houden om al hun belangen te benoemen, waarna ze via het relativiteitsvereiste toch beperkt worden
- 2.** Dat geldt in ieder geval voor natuurlijke personen; de beperking bij algemeen en collectief belanghebbenden zou dan meer in artikel 1:2 Awb moeten liggen
- 3.** Zo'n tweedeling is niet zo logisch

Stellingen (3)

- 1. Chw algemeen:** De wens tot versnelling van procedures, onder meer door het verbod op pro-formaberoepen en andere beperkingen van de rechtsbescherming zou valide kunnen zijn bij grote projecten (die onder de Chw vallen). Het spreekt echter niet voor zich dat zo'n wens *altijd* moet prevaleren, en dus ook buiten de Chw, want de "druk" is daar minder
- 2.** Het is anderzijds ook geheel onlogisch om bij kleinere projecten meer rechtsbescherming te eisen, dan bij de grote. Welke rechtvaardiging zou daarvoor zijn?

Afronding

Veel dank voor uw aandacht!

G.A. van der Veen
AKD Overheid en onderneming

Wilhelminakade 1
Postbus 4302, 3006 AH Rotterdam
Tel.: +31 (0) 88 253 55 56
Fax: +31 (0) 88 253 54 47
Mobiel: +31 (0)6 47 67 07 77
E-mail : gvanderveen@akd.nl
Website : www.akd.nl